

TÜRKİYE’NİN İKLİMİ

Türkiye’de İklimi Çeşitleri

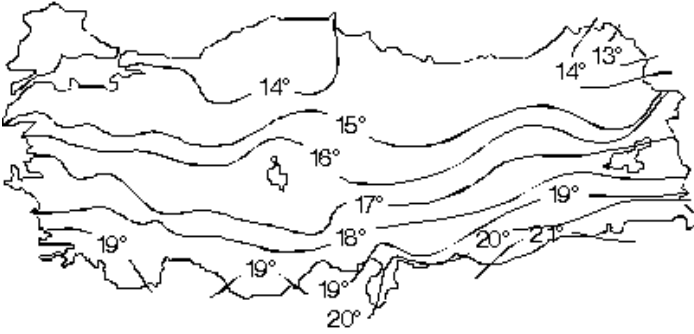
Türkiye’de genel olarak üç ana iklim tipi görülür. Bunlar; Karadeniz İklimi, Akdeniz İklimi ve Karasal iklimdir

TÜRKİYE’DE İKLİMİ ETKİLEYEN UNSURLAR

A. SICAKLIK

1. Yıllık Ortalama Sıcaklık Dağılışı

- En düşük ortalama sıcaklıklar, Kuzeydoğu Anadolu’da görülür.
- En yüksek ortalama sıcaklıklar, Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nin güneyi ile Akdeniz kıyılarında görülür.
- En düşük sıcaklık ile en yüksek sıcaklık arasındaki fark 8°C den fazladır.
- Sıcaklık genelde güneyden kuzeye gidildikçe azalmaktadır.
- Temmuz ayında, bölgeler arasındaki sıcaklık farkı Ocak ayına oranla daha azdır.
- Temmuz ayında en düşük sıcaklık, Kuzeydoğu Anadolu, Karadeniz kıyıları ve Marmara’nın kuzeyinde görülür.
- Bu ayda en yüksek sıcaklıklar, Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde görülür

3.Ocak Ayı Ortalama Sıcaklık Dağılışı

- Ocak ayında, bölgeler arasındaki sıcaklık farkı, Temmuz ayına oranla daha fazladır.
- En düşük sıcaklıklar, Kuzeydoğu Anadolu’da görülür.
- En yüksek sıcaklıklar Akdeniz kıyı kesiminde görülür.

B. BASINÇ ve RÜZGÂRLAR

BASINÇ

Türkiye’yi en çok etkileyen gezici basınç merkezleri şunlardır:

a. Sibirya Antisiklonu: Sibirya üzerinde oluşur. Türkiye’yi kışın etkiler. Soğuk ve kar getirir. 60° enlemleri çevresinde oluşmasına rağmen, soğumadan dolayı termik kökenlidir.

b. Asor Antisiklonu: Atlas Okyanusu üzerindeki Asor Adaları çevresinde, 30° DYB alanına bağlı olarak oluşur.

Kış mevsiminde Sibirya antisiklonu ile birleşerek Türkiye üzerinde etkili olduğunda İzlanda siklonu Türkiye’ye sokulamaz. Bunun sonucunda da ülkemizde kışlar soğuk, sert ve kar yağışlı geçer.

c. Basra Siklonu: Basra Körfezi çevresinin aşırı ısınmasıyla oluşur. Samyeli rüzgârları vasıtasıyla Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde etkili olur. Havadaki nemi kurutarak sıcaklık ve buharlaşmayı artırır. 30° Kuzey enlemi çevresinde oluşmasına rağmen, ısınmadan dolayı termik kökenlidir. Türkiye’de yaz mevsiminde etkilidir.

d. İzlanda Siklonu: İzlanda üzerinde oluşur. Türkiye’de kışın ve ilkbaharda etkili olur. Etkili olduğunda Türkiye’de kışlar ılık, kısa ve yağmurlu geçer. 60° enlemleri çevresinde oluştuğu için dinamik kökenlidir.

RÜZGÂRLAR

a. Soğuk Yerel Rüzgârlar

Karayel: Balkanlar’daki yüksek basınç ve Basra Körfezi’ndeki alçak basınç sonucu oluşur. Kuzeybatıdan soğuk ve kuru olarak eser. Kış mevsiminde Marmara Bölgesi ile Batı Karadeniz’de sıcaklıkları azaltarak kar yağışına neden olur.

Yıldız: Kuzeyden eser. Karadeniz üzerinden geldiği için soğuk ve nemlidir. Karadeniz Dağları’nda yağış bırakır.

Poyraz: Marmara, Karadeniz ve İç bölgelerimize kuzeydoğudan esen soğuk, kuru bir rüzgardır. Doğu Avrupa’daki yüksek basıncın etkisi sonucunda oluşur. Kışın sıcaklıkları azaltarak kar yağışına neden olur. Yaz poyrazı ise serin ve kuru olarak eser.

Ege Denizi’nde, yazın poyraz benzeri rüzgârlar tam kuzeyden eserler. Eski Yunanlılar bu rüzgârlara, ticaret rüzgârı anlamında Etesia demişlerdir. Bugün de, Dünya literatüründe Ege Denizi’nde yazın kuzeyden esen rüzgârlara **etezyen** (etesien) denilmektedir.

b. Sıcak Yerel Rüzgârlar

Lodos: Kuzey Afrika’daki yüksek basınç ve Hazar Denizi’ndeki alçak basınç sonucu oluşur. Marmara, Ege

ve Akdeniz bölgelerinde etkilidir. Akdeniz'den geldiği için nemli ve sıcaktır. İç kesimlere sokulurken yükseltinin etkisiyle soğuyarak yağışa neden olur. Kış mevsiminde etkili olduğu bölgelerde, sıcaklığı artırarak kar erimelerine neden olur.

Kible: Güneyden eser. İç kesimlerimizde etkili olur. Akdeniz Bölgesi'nde nemli ve sıcak, iç kesimlerde ise, kuru ve sıcak olarak eser.

Keşişleme (Samyeli): 30° enlemi çevresindeki dinamik yüksek basıncın etkisi sonucu oluşur. Suriye Çölü'nden Güneydoğu Anadolu'ya doğru eser. Sıcak ve kurudur. Bitkiler üzerinde kurutucu etkisi vardır.

C. NEM ve YAĞIŞLAR

- Türkiye'de yağış dağılışı haritası ile yerşekilleri haritası karşılaştırıldığında, aralarında yakın ilgi bulunduğu tespit edilmektedir.
- Türkiye'de fazla yağış alan yerler (1000 mm. den fazla), Doğu ve Batı Karadeniz bölümleri ile bazı Batı ve Doğu Anadolu dağlarıdır. En fazla yağış alan yer Rize çevresidir. (2400 mm. den fazla)
- Türkiye'de orta derecede yağış alan yerler (500 mm - 1000 mm arası), Akdeniz, Ege, Marmara, Orta Karadeniz, Doğu Anadolu ve İç Anadolu'nun kuzey kesimleridir.
- Türkiye'de az yağış alan yerler (500 mm nin altında), İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve yer yer Doğu Anadolu'nun çukur yerleridir. En az yağış alan yer, Tuz Gölü çevresi ile Iğdır Ovası civarıdır. (250 mm nin altında)

1)KARADENİZ İKLİMİ:Bu iklim asıl olarak Kuzey Anadolu Dağlarının Karadeniz'e bakan yamaçlarında görülür. Genel özellikleri şunlardır:

Her mevsim yağışlıdır.

Doğu Karadeniz Bölümünde maksimum yağış sonbaharda, minimum yağış ilkbaharda düşer. Yıllık yağış miktarı 2000-2500 mm'dir.

Batı Karadeniz Bölümünde maksimum yağış sonbaharda, minimum yağış ilkbaharda düşer. Yıllık yağış miktarı 1000-1500 mm'dir.

Orta Karadeniz Bölümünde ise maksimum yağış kışın, minimum yağış yazın düşer. Yıllık yağış miktarı 700-

1000 mm'dir.

Karadeniz ikliminin görüldüğü alanlarda kar yağışlı günlerin ortalaması 18 gündür.

Yıllık ortalama sıcaklık 13-15°C'dir.

Ocak ayı ortalama sıcaklığı 6-7°C'dir.

Temmuz ayı ortalama sıcaklığı 21-23°C'dir.

Yıllık sıcaklık farkı 13-15°C'dir.

Doğal bitki örtüsü ormandır. Yüksek alanlarda Alpin çayırlar görülür.

2)AKDENİZ İKLİMİ:Bu iklim tipi ülkemizde en belirgin olarak Akdeniz kıyılarında görülmekle birlikte, Ege ve Marmara Bölgelerinde de etkili olmaktadır. Genel özellikleri şunlardır:

Yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlıdır.

Maksimum yağış kışın, minimum yağış yazın düşer.

Yaz ve kış yağışları arasındaki fark oldukça fazladır.

Yıllık yağış ortalaması, 600-1000 mm arasındadır.

Yıllık sıcaklık ortalaması 18-20°C'dir.

Ocak ayı ortalaması 8-10°C'dir.

Temmuz ayı ortalaması 28-30°C'dir.

Yıllık sıcaklık farkı 15-18°C'dir.

Ege Bölgesinde dağların kıyıya dik uzanması, Akdeniz İkliminin iç kesimlere ulaşmasına olanak sağlamıştır.

Marmara Bölgesinde görülen Akdeniz İkliminde, yazlar Akdeniz kıyılarına göre daha serin, kışlar ise daha soğuk ve karlıdır.

Akdeniz İkliminin karakteristik bitki örtüsü zeytin, defne, mersin, kekik gibi bitkilerden oluşan makilerdir.

3)KARASAL İKLİM:Ülkemizde Karasal İklim, İç Anadolu, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri ile İç Batı Anadolu Bölümünde görülür. Genel özellikleri şunlardır:

Yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk ve kar yağışlıdır.

İç Anadolu Bölgesinde maksimum yağış ilkbaharda, minimum yağış yazın düşer.

İç Anadolu da ortalama yağış 300-400 mm'dir.

İç Anadolu'nun kış sıcaklık ortalaması, 1-2°C, yaz sıcaklık ortalaması, 22-23°C, yıllık sıcaklık ortalaması ise, 10-12°C'dir.

Ege Bölgesinin İç batı Anadolu Bölümünde de yağışlar kıyı kesimine göre azdır.

Doğu Anadolu Bölgesinin kuzeydoğu kesiminde yıllık sıcaklık ortalaması, 4-6°C'dir.

Kuzeydoğu Anadolu'da kış sıcaklık ortalaması, -7, -10°C, yaz sıcaklık ortalaması, 17-19°C'dir.

Yıllık yağış miktarı, 500-600 mm'dir.

Güneydoğu Anadolu'da ise ortalama yağış, 400-700 mm'dir.

Güneydoğu Anadolu Bölgesinde kış mevsimi pek donlu geçmemekle beraber, yaz mevsiminde şiddetli kuru sıcaklar egemendir.

Güneydoğu Anadolu'da yıllık ortalama sıcaklık, 15-16°C, kış sıcaklığı, 3-4°C, yaz sıcaklığı ise, 30-35°C'dir.